

Володимир Литвин

З кожним роком світ стає все більш модернізованим починаючи від ХІХ ст., яке стало початком науково-технічного прогресу, і закінчуючи нашим високотехнологічним ХХІ століттям. З приходом цього прогресу життя людини значно покращилося і спростилося. З'явилися нові можливості для людей: самовдосконалення, спілкування з іншими народами через глобальну інтернетмережу, відвідини екзотичних країн, створення відпочинкових та розважальних комплексів... Часто все це відволікає людину від Бога.

Погляньмо на країни Європейського Союзу, у яких економічний розвиток один з найкращих у світі. Люди, які мешкають в такому середовищі, часто відчують себе самодостатніми, а відтак вважають, що не потребують Божої опіки та допомоги. І справді, нерідко храми у неділю там є напівпорожніми, не мовлячи вже про будні дні. Люди обирають власний спосіб проведення святкового дня. Тим паче, що сучасний світ подає нам найкращі можливості щодо доброго проведення часу. Тому саме в неділю починають активно працювати безліч розважальних центрів та відпочинкових комплексів, яких з кожним роком стає все більше і більше. Але не лише жителі заможних країн забувають віддати Богові – Боже. Часто й не дуже багаті люди знаходять різні оправдання, чому вони не шанують святковий день.

Людина ніби не чує Божої заповіді, яка закликає нас любити Господа усім серцем, душею, силою і думкою (пор. Втор 6,5; Лк 10,27). Але чи справді ми любимо Господа, якщо навіть в неділю не удостоїмось віддати йому належну шану? Безумовно, відпочинок є важливою складовою у житті людини, але слід вміти відпочивати правильно, по-християнському. Відвідинами Божого храму у святковий день ми не лише випрошуємо в молитвах те, що нам потрібно, але й приносимо подяку Богові за дар життя та кожен прожиту хвилину, прославляючи Його за все, що він вчинив для нас.

Перший обов'язок, що його накладає на нас третя Божа заповідь («Пам'ятай день святих святкувати»), – це святкування неділі через участь у св. Літургії. Другий обов'язок – зберігання недільного відпочинку, утриманням від фізичної праці. Саме ж християнське життя людини має бути тісно пов'язане з молитвою та працею. Молитва є невід'ємною складовою у житті людини, яка робить її причасником Божого Царства. Натомість праця є теж важливим елементом, який уподібнює людину до Творця. Адже як Отець Наш Небесний шість днів творив цей світ, а на сьомий відпочив, подібно і ми, люди, маємо за обов'язок наслідувати Його. Окрім неділі в літургійному році є ще й важливі свята а також празники більших святих, які кожного року припадають на різні дні тижня. Кожен християнин повинен по-християнськи шанувати свята.

Катехизм Католицької Церкви так пояснює, чому людині необхідний недільний чи святковий відпочинок: «Бо треба, щоб усі люди мали реальну можливість як слід відпочивати й користати з вільного часу, що дозволяв би їм дбати про своє релігійне, родинне, культурне та суспільне життя; щоб вони мали відповідний час для роздумів, тиші та читання; щоб вони мали змогу присвятити себе добрим справам, особливо турботі про старших і недужих» . Митрополит Андрей Шептицький у листі «Про святкування неділі» каже: «Очевидна річ, що святкування неділі приносить превеликі і переважні користі для морального життя. Зберігання третьої Божої заповіді стереже людей від пересадного зайняття матеріальною стороною життя [...] Недільний відпочинок для робітників має також превелике значення для виховування дітей. Робітникам – особливо такому, що працює на більших фабриках, неділя пригадує обов'язки і радості родинного життя, виховання дітей і потіху, яку приносять родичам добре виховані діти. До виховної сили Церкви належить і те, що в неділю й свята сходяться всі в церкві, як діти одної родини сходяться в хаті Батька. Багаті і вбогі, вчені і прості, старі й молоді через мудрий провід Церкви зближаються до себе. Церква всім пригадує їхні взаємні обов'язки і всім голосить закон любові. Приступаючи разом до Пресвятої Євхаристії, християни вчаться вважати себе взаємно за братів та пам'ятати, що не той достойний, який має дорожче одіння, а той, що достойніший в очах Всевишнього Бога» .

Відповідь на те, як потрібно святкувати неділю, та хто може працювати у святкові дні, знаходимо у Катехизмі Католицької Церкви: «Християни святкують неділю та інші приписані свята, беручи участь у Господній Євхаристії та утримуючись від усякої діяльності, що несумісна з богопочитанням, від усього, що заважає радості, властивій для Господнього дня, та належному духовному й тілесному відпочинку. Допускаються види діяльності, що пов'язані з потребами родини або мають велике значення для суспільного служіння за умови, аби вони не витворили звички, шкідливої для святкування неділі, родинного життя та здоров'я» . Кан. 881 § 1 Кодексу Канонів Східних Церков стверджує, що вірні зобов'язані в неділі і приписані празники брати участь у Божественній Літургії або служінні церковного правила відповідно до приписів або законного звичаю власної Церкви свого права, а у § 2 його доповнює: «Щоб вірні могли легше виконувати цей обов'язок, встановлюється час, в якому його можна здійснити, починаючи від вечірні

попереднього дня аж до кінця неділі або приписаного празника». Фактично щоденний цикл починається з вечірні, продовжується вночі з тим, щоб досягнути завершення зранку у Божественній Літургії чи Євхаристії .

За темпом зростання у світі різноманітних економічних інфраструктур з'явилася потреба у їх щоденному забезпеченні. Є такі заклади, які повинні працювати цілодобово. До прикладу, це – лікарні, аптеки, аварійно-диспетчерські служби, транспортна мережа, гастрономи та ряд інших установ. У сучасному світі без них не обійтись. У когось виникає невідкладна проблема за станом здоров'я, або ж аварійна ситуація, яка безпосередньо загрожує життю людини (пожежа, потоп, дорожньо-транспортна пригода). Все це потребує миттєвого рішення, а відтак і тих, хто б його належно прийняв. Тому невідкладна праця у неділю і свята є припустимою. Дозволяється у святкові дні працювати розумово: читати, писати, малювати, співати, грати на музичних інструментах... Щоденна ж фізична праця, яка може бути відкладеною на потім, не є дозволеною. До таких видів праці належить робота на полі, фабриці, ринку, в майстерні і т. д. Якщо роботодавець примусово заставляє працювати своїх підданих у неділю погрожуючи звільненням, то всю відповідальність за порушення Божої заповіді він бере на себе. Проте якщо людині за таких умов систематично доводиться порушувати недільний чи святковий спочинок, то їй варто радитися з своїм духовним отцем про доцільність зміни місця праці.

Звільненими від участі у св. Літургії та обов'язку недільного спокою є важкохворі, матері чи няньки, які не можуть узяти малих дітей до церкви й не мають нікого, хто б міг ними заопікуватися, а також ті, хто працюють, бо інакше могли б втратити роботу. Праця людини у неділю повинна зводитися до мінімуму.

Якщо праця у святкові дні скерована на благо ближньому та на потреби суспільства, то вона є допустимою. Якщо ж вона скерована задля власного збагачення і задоволення, то вона стає марною. Така праця свідчить про гордість та марнославство роботодавця чи простого робітника, який не може опустити жодної хвилини, щоб не втратити нагоду підзаробити. Постава таких людей відводить їх від правдивого Бога. Кожна праця, а головню важка фізична, вичерпує наші обмежені сили. Як після денної праці ми потребуємо кілька годин сну, щоб відновити використану енергію, так і після шестиденної праці нам потрібен окремих день для повного відпочинку. Всевишній хоче, щоб ми впродовж тижня працювали, а неділю присвятили Йому і відпочивали. Хоч би ми з важливої причини не могли виконати свого недільного обов'язку, та все-таки й тоді зобов'язані святкувати неділю, наприклад, через часте згадування про Бога, довшу молитву, побожне читання духовних книг, пам'ятання про вічні правди а також обережність у розмові та поведінці.

Володимир ЛИТВИН, Святкові дні і праця // СЛОВО №4 (72), грудень 2017-лютий 2018